

Рецензия

за дисертационния труд на проф. д-р Мария Кирилова Баева на тема:

КОНСТРУКТИВНИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА ИНОВАТИВНО ПРИОБЩАВАЩО ПЕДАГОГИЧЕСКО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

за придобиване на образователната и научна степен „Доктор на науките“
в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление
1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика),
научна специалност:

Теория на възпитанието и дидактика

Рецензент: доц. д-р Стефка Иванова Динчийска

Данни за автора

Проф. Мария Баева е авторитетен университетски преподавател с респектираща мотивация за последователно и устойчиво академично израстване: има завършено висше образование в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност Педагогика, магистърски степени по Педагогика и Психология, доктор по Педагогика, асистент, доцент и професор по Педагогика.

Разширява компетенциите си чрез специализации в Съветския съюз (Москва), Чехословацка академия на науките, (Чехословакия), Братислава (Чехословакия), гр. Нитра, Словакия, Бобровник, Дания, гр. Билунд, Финландия, гр. Тампере и др. Дейността ѝ като университетски преподавател е разнообразна: води лекции и семинари в ОКС “бакалавър”, ОКС “магистър” и ОНС „доктор“; практически семинари и тренинги на учители, родители, педагогически кадри; организиране, провеждане и оценка на учебната дейност по преподаваните от нея учебни дисциплини; осъществява научно ръководство на докторантски разработки; на магистърски тези; на дипломни работи; участва в научни журита и в комисии за защита на дипломни работи и за провеждане на държавни изпити. Важен аспект на академичния ѝ профил е интензивната научна дейност, в нея тя по уникален начин съчетава теоретичните си възгледи с експериментални идеи, които развива и популяризира сред педагогическата общност.

Мария Баева е формирала богат творчески и професионален опит и от ръководство и активно участие в редица международни, национални, университетски, регионални и общински проекти и програми, свързани с приобщаващото образование на деца със специфика на образователните потребности; интегрирането на деца от малцинствени групи, деца-бежанци и др. Участва в обучение на учители, родители, педагогически и непедагогически административен персонал, провежда курсове за повишаване на квалификационното

равнище на педагогически специалисти. Авторитетно е присъствието ѝ в академичното и педагогическото пространство като специалист, като автор/съавтор на учебници, учебни помагала, студии и статии в научни издания, конференции и форуми по проблеми, в които рефлектира и темата на дисертационния труд.

Данни за процедурата

Всички изискуеми стъпки по подготовката и официалната защита на дисертацията като процедура, както и необходимата документация са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Правилника за развитие на академичния състав на Софийски университет за придобиване на научната степен „доктор“, няма допуснати нарушения. Дисертационният труд е обсъден в катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ към Факултета по науки за образованието и изкуствата.

Със Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ (№ РД 38-20/08.01.2019 г.) е определен съставът на научното жури и е открита процедура за официалната защита на дисертационния труд.

Обща характеристика на дисертационния труд

Проф. Баева е представила за рецензиране комплект от материали, който включва: дисертационен труд, автореферат, публикации.

Със своите параметри относно обем и съдържание дисертационният труд (254 стр. основен текст; литература от 115 заглавия на кирилица, 53 на латиница и 3 интернет ресурса; 3 приложения) и публикациите по същата тема (3 монографии, 3 учебника – самостоятелно и в съавторство, студии, статии в периодичния печат и доклади в тематични сборници – всички рецензирани, проекти по темата като ръководител, финансирани от „Научни изследвания“ при СУ “Св.Кл.Охридски“, както и други проекти, финансирани от МОН, също тематично обвързани с проблема, докторантски дисертации, рецензии на докторати и т.н.). Този списък е продължен с различните други изяви – участие в проекти, презентации на международни форуми, участия в конференции, рецензии на книги, цитирания и др.

Значителна част от приложно-научното творчество на проф.М.Баева е свързано с проблематиката на дисертационната разработка, включва учебната документация и осигуряването на педагогическия процес в детската градина. Тя е автор и съавтор на 51 книги от областта на учебно-помощната и методическа литература – програми за образователното развитие в предучилищната група, книги за учителя, книги за родителя, книги за детето, помагала и др.

Информацията в дисертацията е организирана в текст с класическа конструкция: увод, три глави, обобщение, изводи, списък на цитираната литература, приложения, които представят изследването в неговата динамична цялост като продукт, който обхваща всички аспекти, работни етапи, фази, теоретични и практико-приложни изводи по темата.

Впечатляващи са темпоралните граници на изследването (35 години), което е основно да бъде регистрирано като лонгитудинално.

Стилът и езикът на труда са професионално издържани и коректни по каноните на научната терминология.

В техническо отношение дисертацията отговаря на изискванията на БДС, информацията е илюстрирана с визуални изображения (схеми, таблици, фигури), които подкрепят конкретиката на текста и доказват коректността, обективността и надеждността на изследвателската процедура, анализа на емпиричните данни, обобщението и конкретните изводи.

Анализ на съдържанието на дисертационния труд

В съдържателен план дисертацията представлява синтез от два свързани помежду си проблема, всеки от които със самостоятелно значение за педагогическата теория и реалитет и за изследователската практика. Синхронизирането им като модел за приобщаване на децата със СОП и СОТ има сериозна и перспективна проекция не само в педагогическата практика, но и в научното поле.

Безспорната актуалност на темата е провокирана от значимостта на този сложен, труден и нито достатъчно изследван, нито достатъчно решен в педагогическата практика проблем. Защитата на това твърдение се открива още в увода, в който са формулирани и аргументирани три важни дискурса: актуалността и значимостта на темата, проблемната ориентация на изследването и неговата концептуална организация.

Първото, което прави впечатление, е изследователското поле, в което е развито изследването. То е интердисциплинарно в теоретически и практически смисъл и изисква паралелна координация между методологии и подходи, синхрон между педагогика, психология и социология, както и преодоляване на условните граници между тях.

В този контекст същността на работния проблем е убедително обоснована и защитена чрез теориите на изтъкнатите авторитети в психологията Л.С.Виготски и Ж.Пиаже. Внимателно са уловени и анализирани основните постановки, върху които е построена цялостната изследователска концепция и емпирична процедура. Проф.Баева показва завидна теоретична, методологическа и методическа компетентност, която ѝ помага в уточняването на интегративните функции на конструктивно-техническите и конструктивно-художествените дейности като основа за изграждане в единство на познавателна и социална култура в контекста на компенсаторните механизми на развитие в детството. Подчертана е зависимостта между когнитивното и социалното, защитена е тезата, че едно познание най-напред се проиграва и осмисля като социално взаимодействие, както и тясната връзка между индивидуалната история на субекта и обществената история.

Намерена е точната локация на връзката между сензорните, моторните и познавателните процеси в тяхното взаимодействие като основа за структуриране на

субективен познавателен и социален опит. Обективно обоснована е постановката за формирането на практическа интелигентност като комплексен феномен чрез комбинация от интелектуални операции (анализ, сортиране, класифициране) и иновативни средства (различни истории, игри) за развиване на умения, отношения, взаимодействия.

По сполучлив начин Баева е адаптирала идеята на А.В.Петровский за асимилирането и осмислянето на средата и ситуацията от детето в три модулно-проективни системи: адаптация, индивидуализация и интеграция на личностните подходи към динамичното развитие на средата и възприемането на нейните въздействия и взаимодействия. Именно затова конструирането се коментира като съзидателно образователно пространство за придобиване в единство на познавателна и социална компетентност, овладяване на практическа опитност и възможност/условие за психолого-педагогическа иновационна активност при осъществяването на корекционни процедури, адекватни на индивидуалните потребности, интереси и ориентации в ситуации на когнитивни, физиологични и физически дефицити в детството.

В цялостен обхват обосновката на проблема е реализирана с установяването и подчертаването на убедителни причинно-следствени връзки и зависимости в познавателното, социалното и корекционното развитие на детето.

В увода е представен и концептуалният блок, който обхваща всички основни компоненти (обект, предмет, цел, задачи, работни тези и хипотези, изследователски методи) с прецизно дефинирани формулировки, намиращи се в логическо единство и субординация с темата. Обективно диференцирани са основните цели на изследването и целта на дисертационния труд.

Експерименталната извадка е изградена от няколко целеви групи, имащи ангажимент и опит по проблемите на конструирането като технология и приобщаващото образование като педагогическа стратегия (работещи в приобщаващи детски градини/училища; работещи в масова градина и училище; специални педагози).

Отчитайки спецификата на работния проблем проф. Баева е заложила на комплекс от качествени методи за констативното проучване, формирация експеримент и контролното проучване, за изследователските направления, фази и етапи, с което се гарантира надеждността на процедурата и изводите.

В уводния конструкт е представена и схемата на обобщения модел за развитие на конструктивната активност в детството с маркирани подходи (хуманистичен, етнокултурен, личностно-ориентиран), принципи и дейности.

Впечатляващ е многостранният обхват на теориите, посветени на работния проблем (първа и втора глава), реализиран от позициите на психологическите, педагогическите, дидактическите и социологическите му проекции.

Логично в теоретичната рамка на проучването е включен обзорът на двете най-важни проблемни линии: конструктивните технологии в познанието на детето и социализиращите функции на конструирането в контекста на единството между психологическо, методическо и дидактическо, разгледани в мащабен текстови корпус от класически и съвременни трактовки в изследванията и анализите на редица чуждестранни и български автори - психолози и педагози.

Спецификата на темата е наложила в обзора да доминират няколко акцента: познавателен, социален, корекционен, образователен, които логически и съдържателно продължават и конкретизират смисловото и технологичното многообразие на проблема.

Като учен и изследовател с богата академична практика проф.Баева е успяла да направи с поглед „отвътре” компетентна интерпретация на проблема като пресечна точка на теоретичните и практико-приложните му полезности.

Чрез безспорно изградените си умения за обработка на информацията Баева е обхванала многопластовата структурна холистичност на работния проблем и върху този фон е конкретизирала интегритетът между конструктивните технологии и приобщаващото педагогическо взаимодействие.

От научно-теоретична и прагматична гл.т. интерес представлява трета глава, в която е фокусирано емпиричното изследване на ефективните дидактични технологии за познавателна и социална компетентност в детството чрез конструирането.

Ключовите експериментални етапи (диагностико-организационен, оперативно-прогностичен, превантивен, контролно-диагностичен) са изградени и отразяват зависимостта между създаването на съответстващи на прогнозирането операционни форми на технологична организация на дейността на детето и целят „формирането на степен на интелектуална компетентност у него в педагогически целесъобразно организирано социално пространство”.

Изведените качества на представената педагогическа технология (многостранност; вариативност; адаптивност; гъвкавост) отразяват процесуалните стъпки на модела и доказват нейната и неговата ефективност.

В обобщен план може да се твърди, че апробираният експериментален модел за училищна готовност на деца в подготвителна група/клас (със специален фокус на деца със СОП, СОТ и социално занемарени) работи против ограниченията в подхода на педагога към детето, отчитайки уникалността му и върху тази база - умело ръководене на неговото поэтапно интелектуално развитие, разбира се, в непрекъсната връзка със социалността.

Основни характеристики на дисертационния труд, които го представят като адекватен на жанра си:

Научното съдържание на труда се отличава с богата библиографска осведоменост. Коректно са анализирани и интегрирани научни подходи, концепции и

авторски теории с оглед отчитане на тяхната специфика и приложимост в конкретното изследване.

Авторската концепция е убедително защитена. Перспективно и точно локализирана е предметната област на проучването с ясно формулирани методически конструкти. Тезите и хипотезата са логически доказуеми и подлежат на емпирична обосновка.

Текстът е разположен в логическа композиция с ясно открити цели, процесуални и съдържателни контури: теоретични, експериментални, приложни.

Професионално изпълнен е реален експеримент – модел, който позволява обективен трансфер в педагогическата практика. Формулираните изводи и препоръки са следствие от него и с достатъчна значимост, за да откриват път за нови теоретико-изследователски решения и прагматично - ориентирани постижения.

Налице са експериментални и емпирични доказателства, че е конструиран и реализиран своеобразен синергичен подход към избраната актуална, многоаспектна, полифункционална проблематика.

Посочените характеристики определят дисертационният труд на проф. Мария Баева като задълбочено научно изследване на проблем, чиято значимост за педагогическата теория, за социалната, академичната и педагогическата практика непрекъснато ще нараства успоредно с процесите на интензивна промяна и преодоляване на кризата в социалната и образователната интеграция и в обществото като цяло.

Дисертационният труд отразява и дългогодишните устойчиви изследователски интереси на проф. Мария Басева и е нейна авторска разработка. Неоспоримото достойнство на дисертацията е заложено в представените теоретични аргументи за комплексността на проблема, за необходимостта той да се интерпретира от различни гледни точки, да се изведе перспективата за експериментални изследвания на различни негови аспекти.

Научни и научноприложни приноси на дисертационния труд

Разработена и апробирана е система за ефективно използване на конструктивните технологии и материали, която има предвид: първо, логиката на предполагаемия сетивен и обобщен личен опит на децата; второ, познавателните и функционалните характеристики на нагледния материал; трето, изведената материална и методическа вариативност на конструирането; четвърто, възможността за осигуряване на трансфер на умения, знания от социалната и материалната среда; пето, стимулирането на децата към идеи, инициативност, вариативност, перспективност, свързани с постигане и утвърждаване на себе си.

Моделирана е цялостна система за формиране на познавателни и социални компетентности в детството чрез комплекс от синергетични дейности ("Фокусиране върху възможностите", "Научени уроци", "Организация", "Ръководене на себепостиганията", разгърнати в ситуации на активно учене; съвместно учене;

съвместно решаване на проблем; демонстриране на многобройни роли; изправяне пред неефективни стратегии и недоразумения; осигуряване на общи умения за работа; генеративни образователни занимания; възможност за рефлексия и реална оценка), които стимулират и изграждат чувството за отговорност и инициатива на детето.

Реализиран е коректен интерпретативен анализ на възможностите за успешно приобщаващо образование на деца със СОП и СОТ, като се отчита взаимовръзката: среда, ситуация, дете.

Разработен и апробиран е оперативен емпирико – теоретичен модел за промяна на позициите на основните субекти в педагогическия процес: на децата – от пасивна към активна – личности, които изследват, проучват, откриват, конструират, планират и решават проблеми; на учителите, които помагат, съветват и дават простор на детската фантазия; на родителите – от отхвърляне и прехвърляне на проблема до приемането му.

Особено значим принос е преходът от теоретичните анализи и конструкции към „прагматизирането“ им в различни аспекти и нива на образованието и образователните институции, ангажирани с проблемите на приобщаващото образование.

Автореферат и публикации

Авторефератът е коректно разработен в пълно съответствие със структурата и съдържанието на дисертационния труд, в обобщен вариант представя профилът на направеното изследване и информацията на неговите основни конструкции.

По темата на дисертацията са депозирани публикации, в които се коментират и популяризират различни ракурси на работния проблем.

Препоръки:

На мнение съм, че значимостта и актуалността на разработения проблем налагат дисертационният труд да достигне до академичната, педагогическата и социалната практика чрез различни формати: учебници, помагала, ръководства. Смятам, че е необходимо експерименталният модел и резултатите да се популяризират и в издания с импакт фактор.

Заключение

Дисертационният труд, научните приноси, публикациите по темата отговарят на областта и професионалното направление за присъждане на научната степен: „доктор на науките“.

Представените материали доказват високо ниво на професионална компетентност, детайлно познаване на работния проблем и лична ангажираност към изследваната проблематика, наличие на коректна изследователска култура, способност за формулиране и доказване на научни тези и хипотези, откриване на нови изследователски проблеми, поле за дискусии и вариативни решения.

Проф.Мария Кирилова Баева има активно присъствие в публичното пространство, разпознаваема е сред педагогическата общност като учен, изследовател, учител и преподавател.

Горепосочените аргументи са основанията ми да дам положителна оценка и убедено съгласие на проф.д-р Мария Кирилова Баева да бъде присъдена научната степен “доктор на науките“ в Област на висшето образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика); Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика.

10.02.2019 г.
София

Рецензент:.....
/доц.д-р Стефка Динчийска/

REVISION

of a dissertation on "CONSTRUCTIVE TECHNOLOGIES FOR INNOVATIVE INSTITUTIONAL PEDAGOGICAL INTERACTION"

for acquiring the educational and scientific degree "Doctor of Science"
area of higher education 1. Pedagogical sciences
professional field 1.2 Pedagogy

Author: Prof. Dr. Maria Kirilova Baeva

Faculty of Education Studies and the Arts
SU "St. Kliment Ohridski "
Department of Preschool and Media Pedagogy
Reviewer: Assoc. Prof.Dr. Stefka Ivanova Dinchijaska

Author information

Prof. Maria Baeva is an authoritative university lecturer with a respectful motivation for consistent and sustainable academic growth: she has completed a university degree in Sofia University "St. Kliment Ohridski ", specialty Pedagogy, Master Degrees in Pedagogy and Psychology, Doctor of Pedagogy, Assistant Professor and Professor of Pedagogy.

She extends her competencies through specializations in the Soviet Union (Moscow), Czechoslovak Academy of Sciences (Czechoslovakia), Bratislava (Czechoslovakia), Nitra (Slovakia), Bobrovník (Denmark), Billund (Finland), Tampere (Finland), and others. She is a diverse university professor and has lectures and seminars at Bachelor's Degree, Master's Degree and Doctor's Degree; practical seminars and trainings for teachers, parents, pedagogical staff; organizes, conducts and evaluates the teaching activities of the subjects taught by her; conducts scientific guidance on PhD projects; of Master's degrees; of diploma theses; participates in scientific juries and in commissions for the defending of diploma works and state examinations. The intensive scientific activity is an important aspect of her academic profile, where she uniquely combines her theoretical views with experimental ideas that she develops and promotes among the pedagogical community.

Maria Baeva has formed a rich creativity and professional experience and has been conducting and participating actively in a number of international, national, university, regional and municipal projects and programs related to inclusive education of children with specific educational needs; the integration of children from minority groups, refugee children, etc.

She participates in training of teachers, parents, pedagogical and non-pedagogical administrative staff, conducts courses for raising the qualification level of pedagogical specialists. Her presence in the academic and pedagogical space is as authoritative as author / co-author of textbooks, teaching aids, studies and scientific publications, conferences and forums on issues where she also reflects the subject of dissertation work.

Process details

All required steps in the preparation and official defense of the dissertation, as well as the necessary documentation, are in compliance with the requirements of the SRARB, the Rules for its Implementation and the Regulations for the Development of the Academic Staff of the Sofia University for Acquiring the Doctor Degree, and there aren't any infractions.

The dissertation is discussed in the Department of 'Preschool and Media Pedagogy' in Education and Arts' Faculty.

By Order of the Rector of Sofia University "St. Kl. Ohridski "(No RD 38-20 / 08.01.2019) the composition of the scientific jury was determined a procedure for the official defense of the dissertation.

General characteristic of dissertation work

Prof. Baeva has presented for the review a set of materials that includes: dissertation work, autoreport, publications.

With its parameters in terms of volume and content, the dissertation work (249 pages main text, literature from 106 Cyrillic, 51 Latin and 3 internet resources, 3 applications) and the same topic (3 monographs, 5 textbooks - both co-authored , 10 studies, 34 periodical publications and reports in thematic collections - all reviewed, more than 12 projects on the topic as headed by "Research" at Sofia University "St. Kliment Ohridski", as well as other projects funded by the Ministry of Education and Science, also thematically related to the problem, reviews of doctorates and etc.). This list has been extended with various other events - participation in projects, presentations of international forums, conferences, book reviews, citation, etc.

A significant part of the applied, scientific work of Professor M. Baeva is related to the problems of the dissertation, including the educational documentation and the provision of the pedagogical process in the kindergarten. She is the author and co-author of 51 books in the field of teaching aids and methodical literature - pre-school

educational programs, teachers' books, parents' books, children's books, school aids, etc.

The dissertation's information is organized in classical text: introduction, three chapters, summary, conclusions, a list of cited literature, applications presenting the study in its dynamic integrity as a product, covering all aspects, working steps, phases, theoretical and practical - applied conclusions on the subject.

Impressive are the temporal limits of the study (35 years), which is the base for being registered as a longitudinal one.

The style and language of the work are professional and correct in the canon of scientific terminology.

In technical terms, the dissertation meets the requirements of BDS, the information is illustrated with visual images (schemes, tables, figures) that support the specifics of the text and prove the correctness, objectivity and reliability of the research procedure, empirical data analysis, summary and concrete conclusions.

Analysis of the content of dissertation work

The content of the dissertation is a synthesis of two interrelated problems, each one is of particular importance to pedagogical theory and realism and to research practice. Synchronizing them as a model for the inclusion of children with SEN and SOT has a serious and perspective projection not only in pedagogical practice but also in the field of science.

The undeniable topicality of the subject is provoked by the importance of this complex, difficult and not sufficiently researched, or sufficiently solved problem in the pedagogical practice. The defense of this assertion is also revealed in the introduction, where three important discourses are formulated and substantiated: the relevance and importance of the subject, the problematic orientation of the study and its conceptual organization.

The first thing to note is the research field where the study is being developed. It is interdisciplinary in a theoretical and practical sense and requires parallel coordination between methodologies and approaches, synergy between pedagogy, psychology and sociology, as well as overcoming boundary boundaries between them.

In this context, the essence of the work problem is convincingly justified and protected by the theories of the prominent authorities in psychology LV Vigotski and J. Piaje. The main concepts on which the overall research concept and empirical procedure were built were carefully captured and analyzed. Professor Baeva shows enviable theoretical, methodological and methodological competences that help her to specify the integrative functions of constructively-technical and constructively-

artistic activities as a basis for building in unity of cognitive and social culture in the context of compensatory mechanisms of childhood development. The relationship between cognitive and social is stressed, the thesis is that a knowledge is first played and understood as a social interaction, as well as the close connection between the subject's individual history and public history.

The exact location of the relationship between sensory, motor and cognitive processes in their interaction has been found as a basis for structuring subjective cognitive and social experiences. Objectively justified is the creation of practical intelligence as a complex phenomenon through a combination of intellectual operations (analysis, sorting, classification) and innovative means (different stories, games) to develop skills, relationships, interactions.

In a successful way, Baev has adapted AV Petrovski's idea of assimilating and understanding the environment and the situation of the child in three modular-projection systems: adaptation, individualization and integration of personal approaches to the dynamic development of the environment and the perception of its impacts and interactions. That is why the construction is commented as a creative educational space for acquiring in the unity of cognitive and social competence, mastering of practical experience and opportunity / condition for psychological-pedagogical innovation activity in the implementation of correction procedures, adequate to individual needs, interests and orientations in situations of cognitive, physiological and physical deficits in childhood.

In its entirety, the rationale for the problem is realized by establishing and highlighting persuasive causal relationships and relationships in the cognitive, social and corrective development of the child.

The introduction introduces the conceptual block, which covers all the main components (object, subject, purpose, tasks, working hypotheses, research methods) with precisely defined formulations that are in logical unity and subordination to the topic. Objectively differentiated are the main objectives of the research and the aim of the dissertation work.

The experimental sample is made up of several target groups with a commitment and experience on the issues of designing technology and inclusive education as a pedagogical strategy (working in inclusive kindergartens / schools, working in a common kindergartens and schools, working with special pedagogues).

Taking into account the specifics of the problem, Professor Baeva has set up a set of qualitative methods for the exploratory study, the making up experiment and the control study, for the research directions, phases and stages, which guarantees the reliability of the procedure and the conclusions.

The introductory construct also presents the scheme of a generalized model for the development of constructive activity in childhood with marked approaches (humanistic, ethno-cultural, person-oriented), principles and activities.

The multifaceted scope of the theories dealing with the work problem is impressive, focusing on the first and the second chapters, where she is realizing the positions of the psychological, pedagogical, didactic and sociological projections.

Logically, in the theoretical framework of the study is included the review of the two most important problem lines: the constructive technologies in the child's knowledge and the socializing functions of the construction in the context of the unity between psychological, methodical and didactic examination in a large textual corpus of classical and modern researches and analyzes of a number of foreign and Bulgarian authors - psychologists and pedagogues.

The specificity of the topic has forced the focus on several accents: cognitive, social, correctional, educational, which logically and meaningfully continue and specify the meaning and technological diversity of the problem.

As a scientist and researcher with a rich academic practice Professor Baeva has managed to make a "inwardly" competent interpretation of the problem as an intersection of his theoretical and practical application.

Through its undoubtedly developed information processing skills, Baeva has embraced the multi-layered structural of the work problem, and on this background she has concretized the integrity between constructive technologies and inclusive pedagogical interaction.

From the theoretical and pragmatic point of view the third chapter is of great interest to. Here she is focusing on the empirical study of effective didactic technologies for cognitive and social competence in childhood through the construction.

The key experimental stages (diagnostic-organizational, operational-prognostic, preventive, control-diagnostic) are built and reflect the dependence between the creation of forecasting operational forms of technological organization of the child's activity and aiming "to form a degree of intellectual competence in it pedagogically purposefully organized social space".

The qualities of the presented pedagogical technology (versatility, versatility, adaptability, flexibility) reflect the procedural steps of the model and prove its performance and its effectiveness.

In summary, it can be argued that the experimental model of school readiness for children in a preparatory group / class (with a special focus on children with SEN, SOT and socially neglected) works against the constraints of the pedagogue approach to the child, considering its uniqueness and on this basis - skillfully guiding

his gradual intellectual development, of course, in a continuous connection with socialization.

Main features of the dissertation, which represent it as adequate to its genre:

The scientific content of the work is characterized by abundant bibliographic awareness. Scientific approaches, concepts and authors' theories have been correctly analyzed and integrated to take into account their specificity and applicability in the specific study.

The author's concept is convincingly protected. The subject area of the study with clearly formulated methodological constructs is prospectively and precisely localized. These and the hypothesis are logically justifiable and subject to empirical reasoning.

The text is placed in a logical composition with clearly defined target, procedural and content contours: theoretical, experimental, and applied.

A real experiment is professionally implemented - a model that allows an objective transfer in the pedagogical practice. The formulated conclusions and recommendations are consequence of it and with sufficient significance to show the way for new theoretical-research solutions and pragmatic-oriented achievements.

There is experimental and empirical evidence, that a synergistic approach to the selected current, multi-dimensional, multifunctional problem has been constructed and realized.

These characteristics define the thesis of Prof. Maria Baeva as an in-depth scientific study of a problem whose importance for pedagogical theory, social, academic and pedagogical practice will constantly increase alongside the processes of intensive change and overcoming the crisis in social and educational integration and society as a whole.

The dissertation reflects the long-lasting research interests of Prof. Maria Baeva and is her author's work. The indisputable dignity of the dissertation is based on the presented theoretical arguments about the complexity of the problem, the need to interpret it from different points of view, to draw the perspective of experimental research on its various aspects.

Scientific and applied contributions of dissertation work

A system for effective use of constructive technologies and materials has been developed and tested: first, the logic of the presumed sensory and generalized

personal experience of the children; secondly, the cognitive and functional characteristics of the visual material; third, the material and methodological variability of the construction; fourthly, the ability to provide transfer of skills, knowledge from the social and material environment; fifth, the stimulation of children to ideas, initiative, variety, prospect, related to achieving and validating themselves.

A comprehensive system for the formation of cognitive and social competences in childhood has been modeled through a set of synergistic activities ("Focusing on Opportunities", "Learning Lessons", "Organization", "Guidance on Self-Achievements" deployed in active learning situations; joint problem solving, demonstrating multiple roles, facing inefficient strategies and misunderstandings, providing common skills for work, generative educational activities, opportunity for reflection and real appreciation) that stimulate and build the sense of responsibility and initiative of the child.

A fair interpretation of the opportunities for successful inclusive education of children with SEN and SOT has been carried out, taking into account the interrelationship: environment, situation, child.

An operational empirical - theoretical model for changing the positions of the main subjects in the pedagogical process is developed and tested: the children - from passive to active - individuals who explore, explore, discover, construct, plan and solve problems; of the teachers who help, counsel and give space to children's fantasy; of parents - from rejection and transfer of the problem to its adoption.

The transition from theoretical analyzes and constructs to their "pragmatism" in different aspects and levels of education and educational institutions involved with the problems of inclusive education is particularly important.

Autoreport and publications

The autoreport is correctly developed in full correspondence with the structure and content of the dissertation work, it presents the profile of the study and the information of its main constructs.

On the subject of the dissertation are deposited publications, where are commented and popularized different perspectives of the work problem.

Recommendations

I think that the importance and the topicality of the problem solved requires that the dissertation work reaches the academic, pedagogical and social practice through

different formats: textbooks, manuals, manuals. I believe that the experimental model and results need to be promoted in impact-oriented editions.

Conclusions

The dissertation work, the scientific contributions, the publications on the topic correspond to the field and professional field for awarding the scientific degree: "Doctor of Sciences".

The presented materials prove a high level of professional competence, detailed knowledge of the work problem and personal commitment to the studied problem, existence of a correct research culture, ability to formulate and prove scientific theses and hypotheses, discovery of new research problems, field for discussion and variation solutions.

Prof. Maria Kirilova Baeva has an active presence in the public space, recognizes the pedagogical community as a scientist, researcher, trainer and lecturer.

The above arguments are my reasons to give a positive assessment and convinced the assent of Prof. Maria Kirilova Baeva to award the scientific degree "Doctor of Science" in the Higher Education Area 1. Pedagogical Sciences, Professional Field 1.2. Pedagogy; Scientific specialty: Theory of Education and Didactics.

10.02.2019 г.

Sofia

Viewer:.....

/Assoc. Prof. Dr.Stefka Ivanova Dinchijska/